

Datum
2018-02-19

Näringsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Swedish Standards Institute (SIS) yttrande över betänkandet ”Nystart för byggstandardiseringen genom stärkt samverkan SOU 2017:106”

Swedish Standards Institute (SIS) vill härmed avge sitt yttrande över kommittén för modernare byggreglers delbetänkande SOU 2017:107 ”Nystart för byggstandardiseringen genom stärkt samverkan”.

Inledningsvis vill SIS tyvärr konstatera att utredningen inte på ett fullgott sätt återger den faktiska situation som råder inom standardiseringsvärlden. Rollfördelningen mellan områdets olika intressenter kunde beskrivas bättre och framförallt framgår det inte att SIS roll inte är att skriva standarder eller ens avgöra vad som är efterfrågat att standardisera.

All officiell standardisering tillhörande det gemensamma system SIS tillhör, dvs ISO internationellt och CEN på den europeiska nivån, är marknadsdrivet och frivilligt. Undantag från detta utgör de förfrågningar som EU Kommissionen gör till de europeiska standardiseringsorganisationerna om de vill medverka till att stödja implementeringen och efterlevnaden på direktiv genom att ta fram anslutande standarder. Även detta är förfrågningar som de europeiska standardiseringsorganisationerna kan tacka nej till om dess intressenter så finner det lämpligt. Alla standardiseringsorganisationer faciliterar processer mellan intressenter där slutresultatet är ”best practice”. Område och innehåll i standarder avgörs av de tekniska kommittéerna som uteslutande består av intressenter inom det aktuella området. Om inte denna grundläggande förutsättning framgår tydligt riskerar slutsatserna att bli felaktiga. SIS menar att utredningen inte fullt ut har beaktat just denna grundförutsättning och därför dragit felaktiga slutsatser. I flera fall visas prov på att det råder en förvirring och sammanblandning angående de roller som SIS, respektive myndigheter, stat och bransch har att spela.

Utredningen föreslår totalt tre olika förslag. SIS berörs främst av två och avstyrker både förslaget till samordnare, samt en mera detaljerad styrning av en mindre del av det statsbidrag som SIS erhåller.

Vad gäller förslaget till nationellt myndighetsråd, har SIS inga synpunkter. Vill staten samordna sina myndigheter bättre är det något staten helt har att avgöra. Generellt har SIS under lång tid efterlyst ett ökat engagemang från stat och berörda myndigheter i de tekniska kommittéerna. På byggområdet är det främst Boverket som berörs och även här har SIS ofta påpekat det svaga deltagandet och ett ökat behov av att delta i olika kommittéer. Boverket deltar i dagsläget i 16 kommittéer och satsar drygt 0,5 mkr om året på deltagaravgifter i det europeiska standardiseringsarbetet via SIS. SIS anser att det är otillfredsställande och ser gärna ett ökat deltagande.

2018-02-19

Vad gäller förslaget till nationell samordnare så avstyrker SIS förslaget helt. SIS har inget behov av eller ansvar för att samordna branschen och dess deltagande i standardiseringsarbetet från statligt håll. Denna samordning måste branschen göra själva. Detta gäller för byggbranschen precis som för andra branscher. Däremot är SIS intresserade av att ha ett nära samarbete med olika branscher i syfte att underlätta för dem att få information om pågående eller förestående standardiseringsarbete samt underlätta så mycket det går för de som vill delta. Samma sak gäller för byggbranschen. SIS anser att det finns utrymme för ökat engagemang och bidrar gärna till detta. Hur branschen själva ser på sina möjligheter att själva samordna sig eller om de behöver statlig hjälp till detta får de själva ta ställning till. För information kan nämnas att SIS har tagit ett initiativ till att återkommande träffa branschen för att utbyta information om standardiseringsverksamheten på främst europainivå men också lyssna in branschens behov och synpunkter. SIS kan själv hålla kontakt med byggbranschen på samma sätt som vi håller kontakt med alla andra branscher som nyttjar våra tjänster.

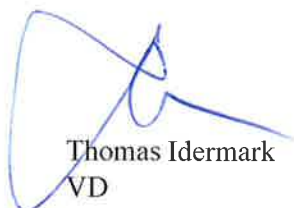
När det gäller förslaget om detaljstyrning av delar av statsbidraget så avstyrker SIS helt detta av flera skäl. För det första måste konstateras att byggbranschen eller samhällsbyggnadssektorn kanske svarar för 10-15 procent av SIS verksamhet. SIS erhåller ett statsbidrag som motsvarar ca. 8 procent av SIS omsättning. Huvuddelen av detta utgör ersättning för att SIS upprätthåller kontakterna med EU Kommissionen på området och tillvaratar Sveriges intressen på området. Utöver detta basbidrag återstår en mindre del som huvudsakligen avser stöd för exportinriktad verksamhet. Analogt med det ovan sagda skulle den diskuterade bidragsdelen svara för 1-2 mkr om året. Det kan jämföras med att Boverket för budgetåret 2017 lämnade tillbaka ca. 1 mkr i översättningsbidrag som inte utnyttjades trots SIS möjlighet att utföra detta arbete. Att en detaljstyrning av detta skulle vara svaret på den samhällsviktiga del som byggstandardiseringen enligt utredningen utgör, finner vi inte för troligt. Däremot finns det risk för att hela SIS och andra standardiseringsorganisationers statsbidrag skulle kunna momsbeläggas eftersom det skulle kunna uppfattas som uppdragsverksamhet. Väsentligt mera pengar skulle därmed riskera att fråntas området för viktiga satsningar. Detta skulle kunna skada främst vår viktiga exportindustri och våra möjligheter att företräda Sverige inom det europeiska standardiseringssystemet. SIS anser att det vore helt fel att försöka dela upp statsbidraget till SIS på olika branscher när det i själva verket är ett generellt bidrag och främst i syfte att stärka oss som exportnation, inte subventionera inhemska satsningar. Därtill ser SIS förslaget som ett misstroende mot organisationen och inte syftande till att stärka relationerna mellan intressenterna.

SIS vill också kommentera ett område som utredningen återkommer till några gånger. Detta beskrivs som Boverkets "svårigheter" att exempelvis hantera upphovsrätten av standarder. Här verkar utredningen helt har missuppfattat att SIS inte besitter denna copyright. Det är delade upphovsrätter med de europeiska standardiseringsorganisationerna och ISO på det globala planet. SIS har inte rätt att avstå från upphovsrätten eller överlåta standarder utan ersättning. Det är förbjudet enligt medlemskapsreglerna och har tydligt påtalats för utredningen och i andra sammanhang även Boverket. Att då uttrycka att Boverket inte kan fullt ut leva upp till ett ökat engagemang utan att detta förhållande ändras är olösbart. SIS ser det snarare som en fråga för regeringen att överväga om myndigheten på området ska tillåtas var mindre aktiv än annars bara för att man inte accepterar rådande förhållanden i samtliga europeiska länder. Någon lösning vad gäller upphovsrätten i enlighet med vad Boverket önskar sig är därför utesluten. Deltagarintäkter för deltagande i standardiseringsarbetet och försäljning av standarder är de helt avgörande

2018-02-19

finansieringskällorna för SIS och garanterar en opartiskhet och självständighet som är grunden för att kunna vara den neutrala plattform för att finna gemensamma lösningar som hela standardiseringssystemet bygger på. Skulle Sverige förhåva sig på internationell upphovsrätt riskerar Sverige därtill vanrykte på området, samtidigt som SIS medlemskap i CEN och ISO riskeras. Vi tror inte att det ligger i någons intresse av att detta skulle inträffa. Sedan snart fem år tillbaka i tiden finns ett avtal mellan SIS och Boverket där staten öronmärkt pengar för att tillgängligheten av standarder på byggområdet ska underlättas. Detta är föremål för omförhandling under 2018. Ingen annan bransch har det så förmånligt som byggbranschen redan idag.

Avslutningsvis vill SIS påtala det positiva i att standardiseringsfrågorna utreds. Det innebär att betydelsen av dessa frågor belyses och kommer upp till diskussion. SIS menar att Sverige som nation kan göra ännu mera avtryck internationellt och att standarder kan användas ännu bredare i samhället. I synnerhet gäller det vår exportindustris möjligheter att bygga konkurrenskraft.

Thomas Idermark
VD